

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ

ТОДОРОВ срещу БЪЛГАРИЯ

(жалба по. 39832/98)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

18 януари 2005

ОКОНЧАТЕЛНО

18/04/2005

Решението става окончателно при обстоятелствата по Член 44 § 2 на Конвенцията. Може да е предмет на редакторска преработка

По делото “Тодоров срещу България”,

Европейският съд по правата на човека (Първо отделение), на заседание в състав:

Г-н К.Л. РОЗАКИС, *Председател*,

г-н Л. ЛУКАЙДЕС,

г-жа Ф. ТУЛКЕНС,

г-н П. ЛОРЕНЦЕН,

г-жа С. БОТУШАРОВА,

г-н А. КОВЛЕР,

г-н Д. СПИЛМАН, *съдиш*,

и г-н С. НИЙЛСЕН, *Секретар на отделението*,

След като се оттегли на заседание на 14 декември 2004,

Предоставя следното решение, постановено на горепосочената дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (по. 39832/98) срещу Република България, заведена в Европейската комисия по правата на човека (“Комисията”) на основание бившия Член 25 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от г-н Николай Петков Тодоров, български гражданин, роден през 1968 и живущ в Пловдив (“жалбоподател”) на 13 февруари 1998.

2. Жалбоподателят е представляван от г-н М. Екимджиев, адвокат, практикуващ в Пловдив. Българското правителство (“Правителството”) е представлявано от агентите си: г-жа М. Пашева и г-жа М. Коцева от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателят твърди в частност, че продължителността на производството, повдигнато от него срещу Митническата администрация и Прокуратурата, е прекомерна и че той не е разполагал с ефикасни средства за защита в това отношение.

4. Жалбата е предадена на Съда на 1 ноември 1998, когато влиза в сила Протокол No. 11 към Конвенцията (Член 5 § 2 от Протокол No. 11).

5. Жалбата е разпределена на Първо отделение на Съда (Правило 52 § 1 от Правилника на Съда). В рамките на това отделение е конституиран състав, който да разгледа делото (Член 27 § 1 от Конвенцията), както е предвидено в Правило 26 § 1.

6. С решение от 14 март 2002 Съдът (Първо отделение) обявява жалбата за частично допустима.

7. С решение от 6 ноември 2003 Съдът (Първо отделение) обявява останалата част от жалбата за допустима.

8. Страните не представиха становища по същество.

9. На 1 ноември 2004 Съдът променя състава на отделенията си (Правило 25 § 1). Делото е разпределено на новоконституираното Първо отделение (Правило 52 § 1).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

10. Жалбоподателят е роден през 1968 и живее в Пловдив.

A. Иземане, конфискация и връщане на автомобила на жалбоподателя

11. На 14 август 1992 жалбоподателят закупува автомобил от г-н И.Г.

12. На 14 септември 1992 колата е задържана от полицията, която обяснява на жалбоподателя, че е била открадната. На 17 септември 1992 жалбоподателят иска връщане на автомобила, но не получава отговор.

13. На 30 септември 1992 Пловдивска районна прокуратура образува наказателно разследване срещу г-н Н.П. за фалшифициране на митнически декларации за внос на автомобили, един от които е този на жалбоподателя. Прокурорът, натоварен със случая, разпорежда задържане на автомобила като доказателство.

14. През октомври и ноември 1992 жалбоподателят иска четири пъти от следствените власти връщане на автомобила, но не получава отговор.

15. На 30 ноември 1992 автомобилът е предаден на Пловдивска митническа администрация по разпореждане на Пловдивска районна прокуратура. На 29 януари 1993 началникът на Пловдивска митническа администрация изготвя наказателно постановление, с което конфискува автомобила на основание, че е внесен незаконно в страната.

16. Жалбоподателят обжалва наказателното постановление пред Пловдивски районен съд. В решение от 28 юли 1993 съдът отменя постановлението и на 18 август 1993 автомобилът е върнат на жалбоподателя.

B. Производства срещу Прокуратурата и Митническата администрация

17. На 22 ноември 1993 жалбоподателят завежда иск за вреди срещу Пловдивска митническа администрация с оплакването, че задържането на автомобила и незаконното разпореждане за конфискацията му са препятствали използването му в период от единадесет месеца.

18. Като отбелязва, че жалбоподателят не е представил писмени доказателства в подкрепа на твърдението си, Пловдивски районен съд му дава указания да направи това в срок от седем дни. Жалбоподателят спазва тези указания и съдът насрочва гледане на делото.

19. Първото заседание е проведено на 24 март 1994. Съдът отбелязва отсъствието на представител на един от ответниците- Главна прокуратура, и разпорежда тя да бъде призована на следващото заседание. Адвокатът на жалбоподателя иска от съда да призове като свидетел прокурора, разпоредил предаването на автомобила на Митническата администрация. Съдът отхвърля искането с определение от 28 март 1994 като постановява, че действията на прокурора могат да бъдат доказани с официалните документи, изготвени от него и поради това неговите показания са излишни.

20. Второто заседание е проведено на 13 юни 1994. Не се явява представител на Главна прокуратура, но прокурорът присъства в качеството на “специална страна” към производството. “Специалната страна”- прокурора иска производството да бъде спряно, за да се вземе предвид висящото наказателно разследване срещу г-н Н.П., тъй като то има връзка със същия автомобил. В частност, имало информация, че номерът на двигателя и на шасито на автомобила са подправени и че той е внесен незаконно. Адвокатът на жалбоподателя се съгласява и иска разделяне на исковете срещу Главна прокуратура и Митническата администрация. Съдът отказва да раздели исковете и уважава искането за спиране на производството, постановявайки, че са налице престъпни обстоятелства, чието определяне, по смисъла на Член 182 § 1 (г) от Гражданско-процесуалния кодекс (“ГПК”), е от решаващо значение за изхода от гражданския спор, заведен пред него.

21. На 20 юни 1994 жалбоподателят обжалва разпореждането за спиране на производството пред Пловдивски окръжен съд. Той се аргументира, че изходът от наказателното разследване няма нищо общо с гражданското производство. Освен това, няма престъпни обстоятелства, чието определяне е решаващо за изхода от гражданския спор, тъй като органите на прокуратурата са предали колата на митническите власти като по този начин са я изключили от доказателствата по наказателното разследване. Като отбелязва, че жалбоподателят не е платил изискуемата такса, Пловдивски районен съд отказва да даде ход на жалбата и дава указания на жалбоподателя да заплати таксата. Жалбоподателят прави това и на 26 юли 1994, след като Митническата администрация е подала отговора си, Пловдивски

районен съд предвижда жалбата към Пловдивски окръжен съд. В окончателно решение от 26 септември 1994 Пловдивски окръжен съд отхвърля жалбата, потвърждавайки решението на по-нисшия съд, че са налице престъпни обстоятелства, чието установяване е от решаващо значение за изхода на гражданския спор по смисъла на Член 182 § 1 (г) от ГПК. В частност, колата закупена от жалбоподателя, е иззета като доказателство. Фактът, че по-късно тя е предадена на митническите власти не променя това. Нито е от значение, че наказателното производство е срещу трета страна и че наказателното постановление срещу жалбоподателя е било отменено, защото жалбоподателят би могъл все още да изпитва негативните последици от наказателното производство т.е. конфискацията на колата.

22. На 21 декември 1995 адвокатът на жалбоподателя иска от Пловдивски районен съд да възобнови производството. С оглед на искането, на 27 декември 1995 съдът изпраща писмо до Окръжна следствена служба- Пловдив със запитването дали наказателното разследване срещу г-н Н.П. е приключено. Следствената служба информира съда, че производството все още е висящо.

23. През следващите години Пловдивски районен съд прави няколко запитвания за етапа, до който е достигнало разследването срещу г-н Н.П. С писма от 27 февруари 1996, 22 септември 1997, 1 октомври 1998 и 27 ноември 2000 Окръжна следствена служба- Пловдив информира съда, че наказателното производство все още е висящо, като не конкретизира дали предприема някакви следствени действия.

24. След още едно запитване от съда, Окръжна следствена служба- Пловдив го известява с писмо от 13 август 2001, че делото е изпратено на Районна прокуратура- Пловдив на 6 юли 2001. Отчитайки, че следствието все още е висящо, с постановление от 20 август 2001, Пловдивски районен съд отказва да възобнови производството. Изглежда, че в периода между 1995-2001 по наказателното производство срещу г-н Н.П. няма движение.

25. На 26 ноември 2001 Пловдивска районна прокуратура прекратява наказателното производство срещу г-н Н.П.

26. Тогава Пловдивски районен съд възобновява производството и провежда заседание на 28 март 2002. Жалбоподателят иска промяна в имената на ответниците, защото докато производството е било спряно, Главна прокуратура е преименувана в Прокуратура на Република България, а Пловдивска митническа администрация е станала Агенция "Митници" към Министерство на финансите. Жалбоподателят също така увеличава размера на иска за вреди и иска разрешение да призове един свидетел. Ответната Прокуратура иска от съда да включи преписката по разследването срещу г-н Н.П. в материалите по делото. Съдът приема всички искания на страните и отлага делото.

27. Три заседания, насрочени за 7 и 21 май и 4 юни 2002, не се провеждат поради нередовно призоваване на Агенция “Митници”.

28. Заседание, насрочено за 2 юли 2002 не се провежда, защото Агенция “Митници” не изпраща свой представител, въпреки че е редовно призована. Нейният адвокат прави писмено искане пред съда да отложи делото, защото е болен и не може да присъства.

29. Съдът провежда заседание на 10 септември 2002. Жалбоподателят и адвоката му не се явяват. Съдът констатира, че делото е готово за отсъждане и отлага произнасянето на решението.

30. На 13 септември 2002 адвокатът на жалбоподателя иска съдът да възобнови устното производство, тъй като той е нямал възможност да организира защитата си преди заседанието от 10 септември 2002, защото в периода между 15 август и 10 септември 2002 преписката по делото е била изпратена на Министерство на правосъдието в София и поради това той не е могъл да се подготви за изслушването. Съдът уважава молбата и насрочва заседание за 22 октомври 2002.

31. Последното заседание пред Пловдивски районен съд е проведено на 22 октомври 2002. Съдът изслушва свидетеля на жалбоподателя и заключителните пледоарии на страните.

32. В решение от 28 ноември 2002 Пловдивски окръжен съд частично допуска иска на жалбоподателя за нанесени вреди срещу Агенция “Митници”, като му присъжда 1,000 български лева, и отхвърля иска срещу Прокуратурата.

33. На 12 декември 2002 жалбоподателят обжалва решението пред Пловдивски окръжен съд.

34. Пловдивски окръжен съд провежда заседание на 3 юни 2003. Жалбоподателят и Агенция “Митници” не се явяват. Прокуратурата иска от съда да включи в материалите по делото преписката по административното дело, в което Пловдивски районен съд е отменил наказателното постановление за конфискация на автомобила на жалбоподателя. Съдът уважава молбата и отлага делото за 23 октомври 2003.

35. На 23 октомври 2003 се провежда заседание. Преписката по административното дело не е представена, защото вече била унищожена в архива на съда. Съдът отлага делото за 27 януари 2004.

36. На 18 декември 2003 (датата на последната информация от страните) производството все още е висящо пред Пловдивски окръжен съд.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

37. ГПК предвижда в Член 182 § 1 (г) и 183, че съд, който разглежда гражданско дело:

“182. ... спира производството:

...

(d) когато при разглеждане на едно гражданско дело се разкрият престъпни обстоятелства, от установяването на които зависи изходът на гражданския спор...

183. Спряно производство се възобновява *ex officio* или по искане на една от страните, след като бъдат отстранени пречките за движението му...”

Член 222 от ГПК предвижда:

“Влязлата в сила присъда на наказателния съд е задължителна за гражданския съд, който разглежда гражданските последици от деянието, относно това дали е извършено деянието, неговата противоправност и виновността на дееца.”

В решение от 18 януари 1980 (реш. № 3421 от 18 януари 1980 г. по гр.д. № 1366/1979 г., I г.о.) Първо гражданско отделение на Върховния съд постановява:

“По принцип, фактическият състав на престъплението може да бъде установен единствено по процедурата на Наказателно-процесуалния кодекс. Поради това, когато твърдяно гражданско право произтича от факт, който представлява престъпление по Наказателния кодекс, гражданският съд, съгласно Член 182 § 1 (г) от [ГПК], е длъжен да спре производството. Това е необходимо, за да се спази решението на наказателния съд. Това е задължително за гражданските съдилища, независимо от разглежданото престъпление. Задължителното действие на решенията на наказателните съдилища е изложено в Член 222 от [ГПК].”

38. Новият Член 217а от ГПК, приет през юли 1999, предвижда:

“1. Във всяко положение на делото, включително и след приключване на ренията, всяка от страните може да подаде жалба за бавност, когато неговото разглеждане, постановяване на решение или изпращане на подадената срещу решението жалба се забавя необосновано.

2. Жалбата за бавност се подава направо до по-горния съд, без да се връчват преписи на противната страна и без заплащане на държавни такси. Подаването на жалбата не се ограничава с никакъв срок.

3. Председателят на съда, пред който е подадена жалбата, изисква делото и я разглежда незабавно в закрито заседание. Указанията му по действията, които трябва да извърши съдът, са задължителни. Определението не подлежи на обжалване и се изпраща незабавно заедно с делото на съда, срещу който е подадена жалбата.

4. При констатирана бавност председателят на по-горния съд може да направи предложение до дисциплинарния съвет на Висшия съдебен съвет за осъществяване на дисциплинарна отговорност.”

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

39. Жалбоподателят твърди, че продължителността на гражданското производство, образувано от него срещу Митницата и Прокуратурата е прекомерна и в нарушение на Член 6 § 1 от Конвенцията.

Член 6 § 1 предвижда като релевантно:

“Всяко лице..... при решаване на правен спор относно неговите граждански права и задължения, има право на ... гледане на неговото дело в разумен срок от... съд...”

А. Периодът, който следва де се вземе предвид

40. Съдът отбелязва, че спорното производство е започнало на 22 ноември 1993 (виж горния параграф 17). На 18 декември 2003, датата на последната информация от страните, то е било висящо пред второинстанционния съд (виж параграф 36 по-горе). Следователно, производството е продължило поне десет години и един месец за две съдебни нива.

В. Разумност на продължителността на производството

1. Аргументи на страните

41. Жалбоподателят твърди относно поведението на властите, че спирането на производството е било необосновано, тъй като то не е имало нищо общо с наказателното производство срещу г-н Н.П. Не може да се претендира, че изходът от гражданското производство срещу Митниците и Прокуратурата са зависели от определянето на престъпни обстоятелства, както е предвидено в Член 182 § 1 (г) от ГПК. Предавайки колата на Митниците, като по този начин я изключва от веществените доказателства по наказателното дело срещу г-н Н.П., Прокуратурата сама е признала, че колата не е свързана с извършването на престъпление. Обаче, даже да приемем, че гражданското производство е зависело от наказателното, няма оправдание за бездействието на следствените власти в период от над осем години. Фактът, че съдът многократно е отправял запитвания за хода на разследването не означава, че е имало активност по наказателното производство. По-късно, след подновяването на гражданското производство, три заседания са били отложени поради нередовното призоваване на Агенция “Митници”, които се дължали изцяло на властите. И накрая, отлагането на изслушванията пред Пловдивски окръжен съд на 3 юни и на 23 октомври 2003 са били неоснователни.

42. Относно собственото си поведение, жалбоподателят поддържа становището, че първоначалното непредставяне на писмени

доказателства е било коригирано в рамките на седем дни, което е незначително нищожно време в сравнение с цялостната продължителност на производството. Той не е заплатил таксата за подаване на жалбата срещу спиране на производството, защото делата за вреди срещу държавни органи са освободени от съдебни такси. Накрая, той не може да е отговорен за възобновяването на устното производство след заседанието от 10 септември 2002, тъй като адвокатът му не е могъл да се подготви, защото преписката по делото е липсвала от съда през двадесет и петте дни, предхождащи заседанието.

43. Правителството поддържа тезата, че производството не е надхвърлило разумния срок. Спирането на производството е било необходимо поради паралелното наказателно производство.

44. Според Правителството част от закъсненията се дължали на поведението на жалбоподателя. В частност, неговият иск не е бил подкрепен с писмени доказателства, той не е платил таксата за обжалване срещу спирането на производството и е изискал от съда да възобнови устното производство, защото не е могъл да организира защитата си за заседанието, проведено на 10 септември 2002.

2. Преценка на Съда

45. Съдът ще прецени разумността на продължителността на производството в светлината на обстоятелствата по делото и като отчита критериите, заложили в неговата практика, в частност, сложността на делото и поведението на жалбоподателя и на релевантните власти. Взет е предвид и интереса на жалбоподателя в съдебния спор (виж при други власти, *Süßmann v. Germany*, решение от 16 септември 1996, *Доклади за преходни и окончателни решения* 1996-IV, стр. 1172-73, § 48 и *Frydlender v. France* [ДВ], no. 30979/96, § 43, ЕСПЧ 2000-VII).

46. По отношение на сложността на делото, като отбелязва, че производството касае иск за неимуществени вреди в резултат от акт, който е оборен в предишно производство, Съдът не счита, че делото представя изключителни правни и фактически трудности.

47. Относно поведението на жалбоподателя Съдът отбелязва, че той не е представил писмени доказателства към иска си и не е платил таксата за междинната си жалба срещу спиране на производството (виж горните параграфи 18 и 21). Обаче, Съдът не счита, че тези пропуски са допринесли значително за цялостната продължителност на производството. По отношение на факта, че устното производство пред Пловдивски районен съд е трябвало да бъде възобновено, защото адвокатът на жалбоподателя не е могъл да се подготви и е отсъствал на заседанието от 10 септември 2002, Съдът, отбелязвайки, че това се е дължало на изпращането на преписката по делото на Министерство на правосъдието в периода, непосредствено предхождащ заседанието

(виж горните параграфи 29 и 30), не счита, че жалбоподателят може да бъде отговорен за появилите се в резултат закъснения.

48. Относно поведението на компетентните власти Съдът отбелязва, че гражданското производство е било спряно на 13 юни 1994, приблизително седем месеца след неговото образуване (виж параграф 20 по-горе). Не е задача на Съда да се произнесе дали съществуват “престъпни обстоятелства, чието установяване е [било] от решаващо значение за изхода на гражданския спор” по смисъла на Член 182 § 1 (г) от ГПК и, следователно, дали производството е спряно правомерно, защото като общото правило, вътрешните съдилища трябва да установяват фактите и да тълкуват и прилагат националното право. Съдът няма да се намесва в тяхната практика, освен ако жалбоподателят успее да покаже, че те са действали произволно. Съдът също така не може да постанови, че една система, предвиждаща зависимост на гражданско производство от наказателно такова, когато те касаят едни и същи или свързани обстоятелства, противоречи *per se* на изискванията на Член 6 от Конвенцията. Обаче, Съдът отбелязва, че след спирането на гражданското производство не е имало действия по съпровождащото наказателно производство в период от над шест години (виж горния параграф 24). Тази забава, която изглежда неоправдана, на свой ред е довела до забава в гражданското производство.

49. Освен това, даже след възобновяването на гражданското производство през март 2002, продължили да се натрупват допълнителни закъснения. В частност Съдът отбелязва, че три заседания не са се провели поради нередовното призоваване на един от ответниците- Агенция „Митници” (виж параграф 27 по-горе). Още едно заседание е отложено, защото Агенция „Митници”, която е държавен орган, и следователно носи отговорността на властите, не е изпратила свой представител (виж параграф 28 по-горе).

50. Накрая Съдът отбелязва, че през декември 2003, над десет години след образуването му, производството все още е висящо пред второинстанционния съд (виж параграф 36 по-горе).

51. В светлината на критериите заложили в неговата съдебна практика и като отчита цялостната продължителност на производството и закъсненията, дължащи се на властите, Съдът счита, че продължителността на производството, от която се оплаква жалбоподателят, не изискването за разумен срок.

Съответно, налице е нарушение на Член 6 § 1 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

52. Жалбоподателят също поддържа становището, позовавайки се Член 13 от Конвенцията, че не е разполагал с ефикасно средство за

защита по отношение на продължителността на производството. Член 13 гласи следното:

“Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

53. Правителството твърди, че самият факт, че жалбоподателят е можел да заведе дело срещу Митниците и Прокуратурата, е показателен за наличието на ефикасни средства за защита. В контекста на това производство той би могъл да защити правото си на обезщетение за вреди.

54. Жалбоподателят отговаря, че очевидно Правителството не е разбрало естеството на жалбата. Според него, твърдението му, че има нарушение на Член 13 не се нуждае от допълнителни аргументи.

55. Съдът подчертава, че Член 13 от Конвенцията гарантира наличието на национално ниво на средство, което прилага същността на правата и свободите по Конвенцията, в каквато и форма те може да са гарантирани във вътрешния правен ред. Действието на Член 13 по този начин изисква осигуряване на вътрешно правно средство за защита, което да разрешава спорното оплакване по Конвенцията по същество и да предоставя подходяща защита.

56. Обхватът на задълженията на Договарящите страни според Член 13 варира в зависимост от същността на оплакването на жалбоподателя. Обаче, средството за защита, изисквано от Член 13 трябва да е “ефикасно” както на практика, така и в правото (виж *Kudla v. Poland* [ДВ], no. 30210/96, § 157, ЕСПЧ 2000-XI).

57. Средствата за защита за повдигане на жалба за продължителността на производството, налични за страна по делото на вътрешно ниво са “ефикасни” по смисъла на Член 13, ако те “[предотвратяват] твърдяно нарушение или неговото продължаване или [предвиждат] адекватно възмездяване за всяко едно вече настъпило нарушение” (виж горесцитирания *Kudla*, § 158). Поради тази причина Член 13 предлага алтернатива: едно средство за защита се счита за “ефикасно”, ако може да се използва или за ускоряване на решението на съдилищата, които разглеждат делото, или за осигуряване на адекватно обезщетение на страна по делото за вече настъпилите забави (виж *Mifsud v. France* (реш.)[ДВ], no. 57220/00, ЕСПЧ 2002-VIII).

58. Като отчита заключението си по отношение на оплакването на жалбоподателя на основание Член 6 § 1 (виж параграф 51 по-горе), Съдът счита, че оплакването е приемливо. Поради това Съдът трябва да се произнесе дали при конкретните обстоятелства по делото в българското право е имало средство за възмездяване по отношение на продължителност на производството.

59. На първо място Съдът отбелязва, че Правителството не посочва средство за защита, което би могло да ускори решаването на делото на жалбоподателя или да му осигури адекватно обезщетение за вече настъпилите забави. Той също отбелязва, че единственото безспорно средство за защита срещу прекомерната продължителност на гражданското производство в България е „жалбата за бавност“, въведена с новия член 217а от ГПК през юли 1999. Тази процедура позволява на страна в съдебен процес да се обърне към председателя на по-горния съд, когато разглеждането на делото, произнасянето на решение или предаването на жалба срещу решение е забавено неоснователно. Председателят има властта да издаде задължителни указания на съда, разглеждащ делото (виж параграф 38 по-горе).

60. Обаче, като отчита конкретните обстоятелства по делото, Съдът не намира за необходимо да се произнесе абстрактно дали „жалбата за бавност“ е ефикасно средство за защита за целите на Член 13 от Конвенцията. Дори ако приеме, че след въвеждането ѝ през юли 1999 жалбоподателят би могъл ефикасно да се бори срещу по-продължителни забавяния в бъдеще като подава такива жалби, това не би компенсирало вече натрупаните бавности през периода 1993-99. В тази връзка, Съдът отбелязва, че ефикасността на едно средство за защита може да зависи от това дали има значително влияние върху продължителността на производството като цяло (виж *Holzinger v. Austria (No. 1)*, no. 23459/94, § 22, ЕСПЧ 2001-I, *Holzinger v. Austria (No. 2)*, no. 28898/95, § 21, 30 януари 2001, и *Rajak v. Croatia*, no. 49706/99, §§ 33-35, 28 юни 2001).

61. Освен това, независимо дали „жалбата за бавност“ може да осигури средство за защита от бавности, които се дължат пряко на гражданския съд, който разглежда едно дело, съмнително е дали жалбоподателят би могъл ефикасно да използва тази процедура, докато гражданското производство е било спряно в изчакване на изхода от паралелното наказателно производство, защото наказателното производство, докато е било висящо, е представлявало „пречка“ по смисъла на Член 183 от ГПК, за възобновяването на гражданското производство (виж параграф 22, 24 и 37 по-горе). Поради това изглежда, че до 26 ноември 2001, когато е прекратено наказателното разследване срещу г-н Н.П., „жалбата за бавност“ не би могла да осигури средство за защита на жалбоподателя.

62. Следователно Съдът заключава, че при конкретните обстоятелства по делото една „жалба за бавност“ не може да се счита за ефикасно средство за защита, независимо от възможната ѝ ефикасност по принцип.

63. Тъй като по-голямата част от бавността по настоящото дело е настъпила заради решението на гражданския съд да спре производството докато паралелното наказателно производство е било

висящо и бездействието в това производство (виж параграф 48 по-горе), Съдът също трябва да разгледа дали е съществувало някакво средство, чрез което жалбоподателят би могъл да получи ускоряване на наказателното производство. В тази връзка, той отбелязва, че Правителството не оспорва, и не изглежда през релевантния период в българското право да е съществувало средство за защита, с което една страна по спряно гражданско производство би могла да получи ускоряване на наказателно производство, което блокира възобновяването му.

64. В обобщение, Съдът заключава, че при конкретните обстоятелства по настоящото дело, жалбоподателят не е разполагал с вътрешноправни средства за защита, с които би могъл да ускори разглеждането на гражданското дело.

65. Още повече, по отношение на компенсаторните средства, Съдът не намира за доказано съществуването в българското право на възможност да се получи компенсация или друго обезщетение за прекомерната продължителност на производството.

66. Съответно, налице е нарушение на Член 13 от Конвенцията в това, че жалбоподателят не е разполагал с вътрешноправно средство за защита, с което да наложи правото си на „гледане в разумен срок“, така както е гарантирано от Член 6 § 1 от Конвенцията.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

67. Член 41 от Конвенцията предвижда:

“Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение. Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна..”

A. Вреди

68. Жалбоподателят претендира за 13,000 евро (EUR) като компенсация за неимуществени вреди. Той представя подробни аргументи по отношение на всяко нарушение на Конвенцията, като подчертава сериозността на делото и като се позовава на някои от решенията на Съда.

69. Позовавайки се на някои решения на Съда по предишни дела за продължителност на производството срещу България, Правителството твърди, че претенцията е прекомерна и преувеличена. То счита, че размерът на компенсацията трябва да е съизмерим със стандарта на живот в България.

70. Съдът е на мнение, че е разумно да приеме, че жалбоподателят е понесъл известно страдание и неудобство поради неразумната продължителност на производството и липсата на средства за защита в това отношение. Като отчита обстоятелствата по делото и прави преценка по справедливост, Съдът присъжда на жалбоподателя сумата от EUR 3,000, плюс всеки данък или такса евентуално дължими върху тях.

В. Разходи и разноски

71. Жалбоподателят претендира за EUR 2,000 за 5 часа правна работа по вътрешното производство и 35 часа правна работа по производството в Страсбург при часова ставка от EUR 50. Той претендира за допълнителни EUR 260 за разходи за преводи (33 страници), копирни, пощенски и режийни. Жалбоподателят е представил споразумение между него и адвоката му, разбивка на часовете и пощенски разписки. Той иска сумите, присъдени от Съд по тази глава да се изплатят направо на неговия адвокат- г-н М. Екимджиев.

72. Правителството заявява, че: (i) Съдът е обявил част от жалбата за недопустима, (ii) часовата ставка от EUR 50 е прекомерно завишена като се вземат предвид адвокатските хонорари в България; (iii) правната работа по вътрешното производство няма нищо общо с предмета на делото пред Съда, освен това, не са представени документи като доказателство, че жалбоподателят действително е платил хонорар за тази работа; и (iv) претенцията за преводи и други разходи, с изключение на пощенските, не е подкрепена с документи.

73. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е представил споразумение за хонорар и разбивка на изработените часове на адвоката за извършената по неговото дело работа и че той иска направените разходи и разноски да бъдат заплатени направо на неговия адвокат.

74. Според съдебната практика на Съда, разходите и разноските се възстановяват само, ако е показано, че те са направени фактически и по необходимост и че са в разумно количество. В този случай, Съдът счита, че разходите, направени от жалбоподателя в усилието му да ускори вътрешното производство, което е било неоправдано продължително, са били необходими и релевантни към жалбите по Конвенцията. Съдът не намира часовата ставка от EUR 50 за прекомерна (виж *Ангелова срещу България*, по. 38361/97, § 176 *in fine*, ЕСПЧ 2002-IV, и *Николов срещу България*, по. 38884/97, § 111, 30 януари 2003). Все пак, той счита, че броят претендирани часове е прекомерно завишен и че е на тази основа е необходимо намаляване. Той също счита, че трябва да се приложи намаляване на основание на факта, че част от жалбата е обявена за недопустима (виж параграф 6

по-горе). Накрая, претенцията за преводачески разходи не е подкрепена с релевантни документи.

75. Като отчита всички релевантни фактори и приспада EUR 701, получени под формата на правна помощ от Съвета на Европа, Съдът присъжда EUR 800 за разходи и разноси, платими по банковата сметка на адвоката на жалбоподателя в България.

С. Лихва за просрочване

76. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да е базирана на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта.

КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД ГОРЕПОСОЧЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО,

1. *Установява* нарушение на Член 6 § 1 от Конвенцията;
2. *Установява* нарушение на Член 13 от Конвенцията;
3. *Отсъжда*
 - (а) че Ответната държава следва да заплати на жалбоподателя в тримесечен срок от датата на влизане на решението в сила, съгласно член 44, § 2 от Конвенцията, следните суми, които да бъдат превърнати в български лева по курса към датата на плащане:
 - (i) EUR 3,000 (три хиляди евро) за неимуществени вреди;
 - (ii) EUR 800 (осемстотин евро) за разходи и разноси, платими по банковата сметка на адвоката на жалбоподателя в България;
 - (iii) евентуалните данъци и такси върху посочените по-горе суми ;
 - (b) от датата на изтичане на гореспоменатите три месеца до разплащането, ще се дължи проста лихва върху сумата при ниво, равно на пределната лихва по заеми на Европейската централна банка по време на просрочения период плюс три процентни пункта;
4. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателя за обезщетение по справедливост.

Изготвено на английски език и известно писмено на 18 януари 2005 г., в съответствие с член 77, §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Съорен Нилсен
Секретар

Христос Розакис
Председател